

Рецензия

**по конкурса за “доцент” в професионално направление 2.1 Филология
(новогръцко езиковзнание) за нуждите на Катедрата по класическа филология на
СУ „Св. Климент Охридски” (ДВ, бр. 96/06.12.2012 г.)**

Единственият кандидат в конкурса за доцент по новогръцко езиковзнание, д-р Борис Вунчев, е завършил специалността „Новогръцка филология” в Катедрата по класическа филология на Софийския университет през 1999 г. От 2003 г. е асистент, а от 2005 г. – главен асистент по новогръцки език в същата катедра. През 2005 г. защитава дисертация на тема ”Аспектуалните характеристики в новогръцкия език – средства за изразяване и семантика”, с която придобива образователната и научна степен „доктор” по научната специалност на настоящия конкурс. Има лекционни курсове и упражнения по новогръцки език с общ хорариум над 360 часа. Преподавателската заетост, научната степен на кандидата и трудовият му стаж напълно отговарят на изискванията на чл. 53, ал. 1 и 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност „доцент”.

Всички публикации, с които д-р Вунчев участва в конкурса, тематично са тясно свързани с научната специалност, по която е обявен – една монография (155 с.), една студия (87 с.) и десет статии. Разделям ги в три тематични кръга:

1. Публикации върху проблемите на глаголната система на новогръцкия език.
Тук включвам монографията „Семантични и синтактични особености на активните интранзитиви в новогръцкия език” и публикации №2, 9, 12 и 14.
2. Изследвания върху учебната литература и изучаването на новогръцки език в годините на Българското възраждане (студията „Граматики, речници и

други помагала за изучаване на гръцки език в България до Освобождението” и публикации №1 и 11).

3. Проучвания върху проблемите на съвременната езикова ситуация в Гърция – публикация №10.

Представената като хабилитационен труд монография „Семантични и синтактични особености на активните интранзитиви в новогръцкия език” е първо по рода си проучване в съвременното родно езикознание върху проблемите на интранзитивността в новогръцки език. Казвам „съвременното”, защото още в първата българска граматика на старогръцкия език от Емануил Васкидович (1837 г.) е отделено място на тази проблематика на с. 135–136. Васкидович изброява пет диатези, като „ничията” (οὐδετέρα) съдържа подразделения ὑπαρκτικόν (ὑπάρχω), ὀλοενεργητικόν (ἀναβαίνω), αὐτοπαθητικόν (φθίνω), κτητικόν (εὐπορῶ), περποητικόν (ἀρέσκω) – едно доказателство за сложността на тази семантична и морфологична категория и за нейната важност за обучението. Изследването на Вунчев в този смисъл е намерило тема интересна и трудна, свързана с проблемите на семантичната категория *диатеза* и на морфологичната *зalog*. То е структурирано в десет глави, базирано е на достатъчен корпус от текст и почива на умело подбрани и добре анализирани примери. Оригиналността му се състои в едновременното и успешно постигане на няколко цели:

От една страна, проучването на д-р Вунчев задава модел за прилагане на постиженията на съвременната лингвистика и на модерните семантични и синтактични подходи в изследването на диатезата, а, от друга – чрез направената семантична класификация на активните интранзитиви хвърля нова светлина върху

характеристиките на залоговата семантика в съвременния гръцки език. В тази студия той показва заявените и в по-раншните му публикации върху новогръцкия глагол качества на версиран в съвременните теории езиковед, който използва инструментариума им в нещо, критично и задълбочено. Авторът убедително води читателя си през сложната проблематика на гръцкия залог, но тъй като изложението е логично и промислено, приносите му са постигнати убедително. Д-р Вунчев установява кои са синтактичните свойства на глаголите с активни интранзитивни употреби и какви семантични залози могат да изразяват. Прави важното наблюдение за използване на активни интранзитиви за изразяване на ергатив (*γλίστρησε και έλεσε*); за тенденцията в новогръцки медиално-пасивният маркер да се използва основно за изразяване на производни конфигурации с насочено действие, а не за ненаносочени действия, докато активните интранзитиви са обвързани главно с базисни конфигурации с един участник и ненасочено действие или състояние. Третото съществено постижение на този труд е приносът му за учебно-преподавателската работа по новогръцки език, тъй като направените изводи могат успешно да облекчат обучаемите и да им помогнат да избягват родноезиковата интерференция, заради която те често си служат при превод от български на гръцки с медиално-пасивни глаголи вместо с активни интранзитива. Вунчев е представил резултатите от проучването си на Деветата конференция на младите учени във ФКНФ (май 2012 г.) и на международната конференция „Новогръцкият език и културата в България – традиции и предизвикателства“ (30 ноември – 1 декември 2012 г.). В две други статии, включени в същата тематична група – „Наблюдения върху морфологията на глаголният вид в новогръцки език“ и „Гръцкият перфект и употребата му от носители на български език“ (на гръцки език), Вунчев прилага същата методика на работа като тази в монографията си, но вниманието му е насочено върху същността и грешките при употребата на перфекта (често неразличаван

от преизказното наклонение) и върху морфологични и неморфологичните средства за изразяване на видовата опозиция в новогръцки. С тази група публикации той представя себе си като оформен и задълбочен познавач на темпоралната, видовата и залоговата проблематика на гръцкия глагол.

Но неговите научни интереси, както се вижда от втората група публикации, не се ограничават само със синхронни изследвания по новогръцко езикознание. В три свои публикации, едната от които сериозна студия, отпечатана в Годишника на Софийския университет, Вунчев разглежда новогръцкия език в социо-културен план, като излага своите наблюдения върху неговия статус и изучаване в България в последните два века преди Освобождението. Намирам за особено ценна студията „Граматика, речници и други помагала за изучаване на гръцки език в България до Освобождението”, която проучва учебните пособия по гръцки език в България до Освобождението. Тя въвежда в научно обръщение текстове и ръкописи от българските библиотечни архиви с важна информация за разпространението и ролята на гръцката образованост в България, както и за постиженията на дидактиката и лексикографията у нас в епохата на Българското възраждане. Работата на Вунчев създава предпоставки за бъдещи научни занимания с този корпус от 38 учебни помагала по гръцки език както за специалистите-елинисти в България, така и за филолози и езиковеди с по-широки интереси. Едно от съществените достойнства на изследването е прегледната структура и организация на съдържанието.

Методът на работа е описателен, съчетан със сравнителен подход при разглеждането на отделните пособия, като авторът – освен че дава представителна извадка от почти всички помагала по гръцки език – компетентно анализира предимствата и недостатъците на съответния учебник, разговорник или речник. При този анализ той показва завидна филологическа компетентност по история на гръцкия

език, по проблемите на диглосията и гръцката граматика, но също така и умение да разглежда лингвистичните проблеми в по-широкия контекст на българското културноисторическо развитие от края на XVIII до средата на XIX век в светлината на сложните езикови и межкултурни контакти на Балканите. В своето изложение Борис Вунчев се опира както на постигнатото преди него в описанието на въпросните старопечатни книги и ръкописи (работите на М. Стоянов, Хр. Кодов и Ив. Желев), така и на собствени занимания с изследваните текстове. В резултат на това той се е натъкнал на един интересен проблем, свързан с общия източник на речниците на Захарий Круша и Неофит Рилски, на който дава разумно и обосновано решение – оригинален допълнителен принос на изследването.

В третата група публикации съм поставила само една – „Анатомия на смешното в гръцкия сериал „Константин и Елена”, която смятам за голямо постижение на Вунчев. Тя съчетава задълбочено познаване на различните етапи в развитието на гръцкия език от класическо през византийско до днешно време (и тук си казва думата неговото средно образование в НГДЕК „Константин-Кирил Философ”) с проникновен филологически анализ на раждането на смешното от играта с различни функционални стилове в съвременния новогръцки език. Така Вунчев заявява за себе си и като професионален изследовател на съвременната езикова ситуация в Гърция, за чиято интерпретация наистина са нужни езиковедски знания (включително социолингвистични), съчетани с културноисторически анализ и литературоведски натюрел. Качества, които превръщат езиковеда Вунчев във филолог в етимологичния смисъл на тази дума, за когото езикът и словесността въобще могат да бъдат широко поле за изследване.

Д-р Вунчев е участник в два проекта – „Уеб базиран курс по гръцки език за българи и български предприемачи” и „Двадесет години новогръцка филология в Софийския университет”, като е представил резултатите от работата си на конференции. Неговото активно участие и сътрудничество с останалите му колеги от специалност „Новогръцка филология” в Софийския университет при организирането на конференция и серия други мероприятия за 20-годишнината на тази специалност допринесе за достойното ѝ честване. Авторитетът на Вунчев като специалист по новогръцки език и езикознание проличава от участията му в научни форуми, от една рецензия на дисертация по новогръцко езикознание, отпечатана в авторитетното списание „Съпоставително езикознание”, както и от цитиранията на негови публикации.

И тъй като участникът в конкурса отговаря на всички останали изисквания на закона, в заключение предлагам на уважаемото научно жури с пълна убеденост в неговите научни и преподавателски качества д-р Борис Вунчев да заеме академичната длъжност „доцент”.

проф. дфн Мирена Славова

София, 20 април 2013 г.